

KUNSTENARES MARTE RÖLING

‘TEGEN
ZO’N
OVERWELDIGENDE
LIEFDE
WAS NIETS
BESTAND’

Ze leeft voor de kunst en geniet met volle teugen van de woon-werkgemeenschap met de drie andere vrouwen van haar grote liefde Henk Jurriaans. Kunstenaar Marte Röling (84) dendert door, maar wel in een lagere versnelling. "Aan strakke deadlines doe ik liever niet meer."

Tekst Ingrid Spelt Fotografie John Janssen

De kleurrijke Marte Röling, met de kenmerkende zwart-blauwe oogmake-up en felroze lipstick, sjekkie of sigaartje in haar mond – inmiddels zijn het e-sigaretten – is vooral bekend om haar grote sculpturen of de staatsportretten van Beatrix en Claus. Voor *Het Parool* maakte ze in de jaren zestig modetekeningen en later ontwierp ze platenhoezen, postzegels,

theaterdecors, affiches, kostuums en beschilderde ze een tram. Sinds de hippiejaren is ze een boegbeeld voor emancipatie; Röling straalde uit dat je als vrouw vooral je hart moet volgen. “Ik wilde niet per se een boegbeeld zijn, maar het overkwam me. Ik deed wat ik zélf wilde en dat viel op.” Röling wilde haar eigen geld verdienen, na een huwelijk niet achter het aanrecht belanden met als goedmakertje ergens

op zolder een hobbyatelier. Naar kinderen verlangde ze nooit. “Ik vond dat er al genoeg kinderen op de wereld waren. Om er dan ook nog een van mezelf te maken, leek me overdreven. En ik kon altijd nog een kind adopteren, maar het is er nooit van gekomen. Nadat Henk bijna twintig jaar geleden stierf, kreeg ik heel even spijt van deze keuze. Hoe fantastisch was het geweest als er op dat moment grote jongens en meisjes rondliepen van Henk

en mij samen. Maar ik ging er altijd vanuit dat ik eerder dood zou gaan dan hij. Ik schrok ook wel weer van die gedachte. Kinderen pasten helemaal niet in het leven dat ik heb geleid.”

Groots en meeslepend

Na haar opleiding aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam ging Röling voor groots en meeslepend. Ze viel op door haar werk, uiterlijk en

“KINDEREN KRIJGEN PASTE HELEMAAL NIET IN HET LEVEN DAT IK HEB GELEID”

levensstijl. Onopvallendheid was niet aan haar besteed. “Ik heb mezelf altijd op waarde weten te schatten. De laatste tijd stond mijn werk wel op een lager pitje, omdat ik ziek ben geweest. Over deze periode praat ik liever niet. Het was een enorm avontuur, maar ik focus me nu op de leuke dingen.”

Het Groningse platteland

In de jaren negentig verliet Röling met de flamboyante psycholoog, kunstenaar en vrouwenliefhebber Henk Jurriaans de Randstad voor een sfeervol landgoed met een metershoog atelier op het Groningse platteland. “Ik kon niet direct aarden in de provincie Groningen. In het begin stapte ik na het werk regelmatig in de auto en reed ik rond om de omgeving te leren kennen. Ach, het valt ook wel mee, de feestelijke stad Groningen ligt op 35 minuten afstand en de Groningers zijn erg vriendelijk.” Ze woont nog steeds op het landgoed met de andere liefdes van Henk, de zussen Adriënnne en Alissa Morriën en Wanda Werner.

Het wonen in zo’n hechte vrouwen-gemeenschap brengt vast ook veiligheid als je ouder wordt?

“Adriënnne, Alissa en Wanda voelen als familie. Het is geweldig om zo met z’n vieren te leven. We kennen elkaar al zo lang en door en door. Het is heerlijk om aardige mensen om je heen te hebben, zeker nu ik ouder word. Ik moet er niet aan denken om hier in m’n eentje te zitten. Ik ben héél blij met deze situatie.” En dan lachend: “Misschien moeten we eens uitkijken naar een jonger iemand, die een beetje voor ons kan zorgen. Nah, die persoon moet op je pad komen, zoals alles in mijn leven.” Röling groeide met haar ouders – eveneens kunstenaars – en een broer op in Laren en Canada. Ze had

een idyllische en liefdevolle jeugd met ouders die haar keuze voor de kunst-academie respecteerden. “Als kind had ik al een schildersezal naast die van mijn vader staan. Ik kon beter tekenen dan praten. En later kreeg ik op de academie les van mijn vader.”

De band met uw ouders was sterk?

“Ik was dol op allebei mijn ouders. Mijn vader kreeg botkanker en stierf op zijn 76ste. Hij wilde een einde aan zijn leven maken, en samen met mijn moeder hielp ik hem daarbij. Mijn vader had pillen verzameld en die hebben we fijngestampt en door de yoghurt geroerd. Ik heb nog geproefd of het heel vies was, en dat viel mee. Samen met mijn broer heb ik met een glas whisky aan zijn bed afscheid genomen. Mijn vader sliep rustig in. Ik was blij dat ik hem kon helpen en begreep zijn beslissing. Mijn moeder en ik konden nog weleens kibbelen en hadden nu en dan strijd. Dat is veranderd toen ze bij ons kwam wonen, een idee van Henk trouwens. Ze had bij ons haar eigen huis op het terrein, en deed haar eigen dingen. Mijn moeder heeft nog twaalf jaar bij ons gewoond, en overleed op haar 96ste tijdens een operatie. Het was wennen om mijn moeder zo dichtbij te hebben, maar uiteindelijk is het heel leuk geweest. Door het samenwonen leerde ik haar anders en beter kennen. Ik zag meer de volwassen vrouw en kunstenaar in haar. Mijn moeder was reislustig, geweldig, maar dat verlangen drukte ook op me. Als ik dan een paar dagen voor werk naar Berlijn moest, wilde zij mee. Dan reed ik het hek uit en kon ik het toch niet over m’n hart verkrijgen om haar niet mee te nemen, en ging ik weer terug om haar op te halen. Binnen een kwartier had mijn moeder haar koffer gepakt. Ze hield ervan om samen op pad te gaan; we hebben heel >

“IK BETRAP ME ER WELEENS OP DAT IK NOG WEL EEN NIEUW VAK WIL LEREN VOOR IK DOODGA”

Europa doorkruist. Onze relatie was ook waardevol door de kleine dingen. Na Henks dood waren we allemaal verslagen. Mijn moeder nodigde ons iedere dag uit om een glaasje bij haar te drinken. Zaten we daar helemaal kapot van verdriet met van die witte gezichtjes. Dat was erg lief van haar en het troostte ons ook.”

Haar grote liefde Henk Jurriaans kwam Röling eind jaren zestig tegen op een feestje. Ze zag hem staan, stond direct in vuur en vlam en viel voor zijn uitstraling, gespierde lichaam en zijn charismatische verhalen. “Henk was een verrukkelijke man.” Voor Jurriaans verliet ze destijds haar toenmalige geliefde, kunstenaar Hans Koetsier, en ze trok al snel bij hem in. “Tegen zo’n grote overweldigende liefde was niets bestand. Hans verlaten vond ik wel vreselijk: ik hield veel van hem en voelde me dodelijk schuldig, maar ik kon niet anders...”

Henk hield van vrouwen en leidde een polyamoreus leven. Kon u hem makkelijk delen met zijn andere liefdes?

“Ja! Henk had altijd vrouwen om zich heen. Op het feest waar ik hem ontmoette, was hij met vier vrouwen en daar schrok ik ook niet van. Henk en ik woonden eerst een tijdje alleen samen. Later kwamen Alissa, Adriënne en Wanda er een voor een bij. De relatie die ik met Henk had was uniek, en daar kon verder niemand tussen komen. Ik gunde hem andere vrouwen. Bovendien zijn Alissa, Adriënne en Wanda ontzettend leuke vrouwen. Ik heb er nooit problemen mee gehad. Mijn leven is er ook mooier door geworden. En het was ook best handig: als ik eens ergens heen wilde, wist ik dat hij bij een van de anderen in goede handen was. Een man delen geeft ook

vrijheid. De buitenwereld keek er wel pittig tegenaan; Henk kon enorm provoceren en dat viel niet altijd in goede aarde. Ik ben 36 jaar gelukkig geweest met Henk en heb me zo met hem geamuseerd. Henk was stralend, lief, leuk en een originele denker, een enig mens. Ik hing aan zijn lippen als hij verhalen vertelde. Het voelt alsof ik met hem in een fantastische film heb gezeten.”

Na zijn dood wilde u zelf sterven. Waarom?

“Ik had het gevoel dat mijn leven afgelopen was. Henk gaf zoveel kleur aan dat leven. Waarom zou ik dan een beetje gaan naprutsen? Ons leven samen was geweldig, en opeens was het op. Uiteindelijk heb ik het niet gedaan, omdat ik de grootste kostwinner ben. Ik vond het asociaal om er tussenuit te piepen. Ik mis hem nog altijd, en mijn leven is niet half zo leuk als met Henk, maar ik heb geleerd dat het leven met z’n vieren ook een feestje kan zijn. Na Henk is er nooit meer een andere liefde in mijn leven gekomen. Ik heb er ook niet naar gezocht, en dat had ik nooit van mezelf gedacht. Een arm om me heen had ik best leuk gevonden.”

Röling kijkt terug op een mooie carrière, heeft zin om te creëren, maar wel in een lagere versnelling dan voorheen. De *Close Up*-documentaire over haar leven van bijna tien jaar geleden laat een geoliede woon-werkgemeenschap zien waarin Röling, de zussen Morriën en Werner ieder hun eigen taak hebben in het concept ‘Marte Röling’. Dag en nacht is het viertal bezig met kunst en het halen van deadlines. Ze gaan er goed op. “Ik heb ongelooflijk hard gewerkt, het is bijna idioot wat ik allemaal gedaan heb. Maar ik vond het heerlijk en genoot ervan.

Achteraf vind ik dat we een stelletje fanatiekelingen waren. Inmiddels hebben Alissa, Adriënne en Wanda zich meer gespecialiseerd en werken ze ook aan hun eigen projecten. Zo druk en hectisch zul je mij niet meer zien, ik ben wat kalmer geworden. Het ziek zijn heeft er ook wel ingehakt, maar gelukkig zit mijn energie weer bijna op het oude niveau. Ik doe nu vooral waar ik heel veel zin in heb: schilderen.”

Is uw werk compleet of wilt u toch nog iets groots maken?

“Ik betrap me er weleens op dat ik nog wel een nieuw vak wil leren voor ik doodga. Meubelmaker lijkt me wel iets, maar ik ben al 84 en heb nog zat te doen. Wat mij het meest dwarszit aan doodgaan, is de rotzooi die ik achterlaat. Ik heb zoveel troep verzameld in mijn leven: foto’s, krantenknipsels, werk. Kasten vol. Ja, daar heb ik zelf geen last meer van als ik dood ben, maar dan zitten de anderen wél met mijn rotzooi. Ik hoop dat ik voor mijn dood nog een enorme schoonmaakwoede over me krijg.” •

KORT CV

Marte Röling (1939, Laren) is kunstenaar en exposeert vanaf de jaren zestig in binnen- en buitenland. Ze maakte grote sculpturen, modetekeningen voor *Het Parool*, ontwierp platenhoezen en postzegels en portretteerde leden van het koningshuis. Bekende werken zijn het *Vlaggenmonument* bij het Amsterdam Medisch Centrum (AMC), het beeld *Non scholae, sed vitae* voor de Rijksuniversiteit Groningen en de portretten van Beatrix en Claus. Röling is benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.